

PUDASJÄRVEN KYLÄTURVALLISUUS - VALMISTELURAHA -HANKKEEN LOPPURAPORTTI

Hankennumero: 274646

Sinikka Mosorin

palvelusuunnittelija, hankkeet ja järjestöyhteistyö

Pudasjärven kaupunki

Sisällys

Pudasjärven kyläturvallisuus -valmisteluraha -Hankkeen loppuraportti.....	1
1.1 Tehdyt toimenpiteet.....	3
1.2 Hankkeeseen käytetyt henkilöresurssit ja käytetyt asiantuntijapalvelut	5
1.3 Hankesuunnitelma tai -luonnos, kustannusarvio tai -hahmotelma.....	5
1.4 Investointitarpeet	6
1.5 Hankekumppanuuksien aiesopimukset	7
1.6 Valmisteluraha-haNKkeen jälkeINEN TOIMINTA.....	7

1.1 TEHDYT TOIMENPITEET

Kyläturvallisuus on tärkeä osa kylien hyvinvointia ja elinvoimaisuutta. Se kattaa monia eri osa-alueita, kuten arjen turvallisuuden, häiriötilanteisiin varautumisen ja yhteisöllisyyden vahvistamista. Kyläturvallisuus on jatkuvaa työtä, joka vaatii kaikkien kyläläisten panosta.

Pudasjärven kyläturvallisuus -valmistelurahalla on tehty kokonaisvaltainen selvitys Pudasjärven pitkien välimatkojen päässä olevien kylien omaehtoisesta kyläturvallisuutta tukevan toiminnan tilanteesta.

Pudasjärvellä on paljon kyliä pitkien välimatkojen päässä. Alla mainitut kylät ovat viime vuosien aikana tehneet yhteistyötä kaupungin suuntaan:

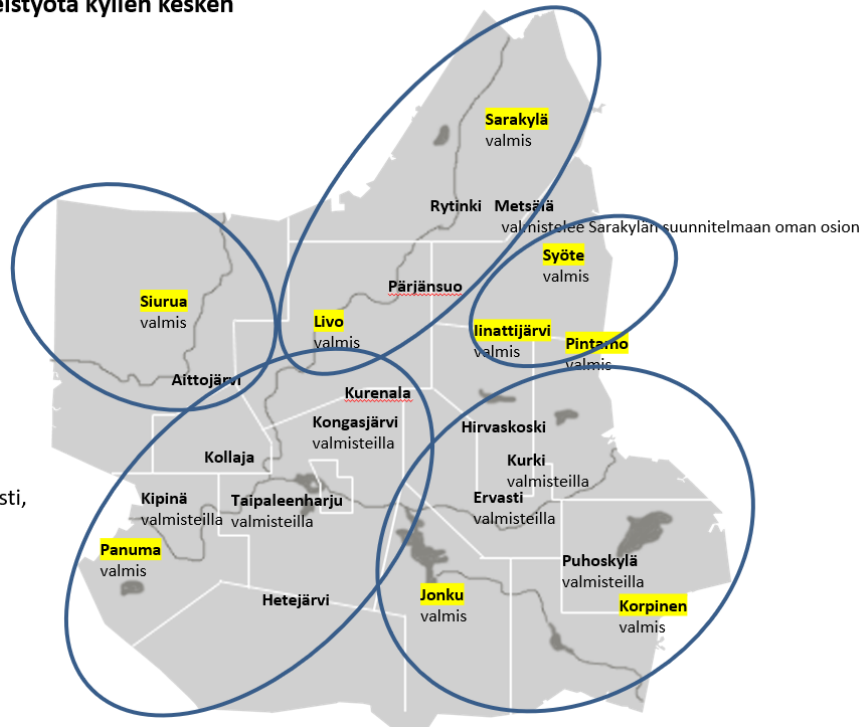
1. Aittojärvi
2. [Ervasti](#)
3. Hetekylä
4. Hirvaskoski
5. **Linattijärvi**
6. **Jonku**
7. Kipinä
8. Kollaja
9. **Korpinen**
10. Kurenalus
11. [Kurki](#)
12. **Livo**
13. [Marikaisjärvi-Kongasjärvi](#)
14. [Metsälä](#)
15. **Panuma**
16. **Pintamo**
17. [Puhos](#)
18. Pärjänsuo
19. **Sarakylä**
20. **Siurua**
21. **Syöte**
22. [Taipaleenharju](#)

Edellä mainituista kylistä kyläturvallisuussuunnitelman ovat tehneet tummalla merkityt kylät. Tällä hetkellä ainakin sinisellä merkityt kylät ovat valmistelemassa kyläturvallisuussuunnitelmaa. Loppujen kylien osalta suunnitelman tekoa on kiirehditty monin eri keinoin. Kurenalan eli keskustaajaman alueella asuu yli puolet kylistä. Tämän alueen asukkaat suhtautuvat kaupunkimaisesti turvallisuusasioihin ja luottavat viranomaisten apuun häiriötilanteissa, koska viranomaisten toimipisteet sijaitsevat alueella. Kurenalan osalta emme ole odottaneet kyläturvallisuussuunnitelman tekemistä.

Syksyn 2024 aikana olemme tehneet ns. kyläkierroksen. Yleensä olemme kiertäneet kaikki edellä mainitut kylät, mutta tällä kertaa valmistelimme viisi erillistä iltaa. Piirsimme kartalle viisi ympyrää, joiden sisään jäi useampi kylä.

Kyläturvallisuusalueet - yhteistyötä kylien kesken

- Siurua, Aittojärvi
- Livo, Pärjänsuo, Yli-Livo, Sarakylä, Rytinki, Metsälä
- Syöte, Iinattijärvi, Pintamo
- Panuma, Kipinä, Kollaja, Hetekylä, Taipaleenharju, Marikaisjärvi-Kongasjärvi
- Korpinen, Puhos, Jonku, Ervasti, Kurki, Hirvaskoski

Kuva 1. Kyläturvallisuussuunnitelmien tilanne kylittäin – tilanne 12/2024

Kyläkierroksen illat, kokoontumisaikat ja kutsutut kylät:

24.9.2024 klo 17–19 Kuren kylätalo, Kariniementie 10
Hirvaskoski, Ervasti, Korpinen, Kurki, Puhos ja Jonku

30.9.2024 klo 17–19 Siuruan kylätalo (Vanha Ahosen kauppa), Konttilantie 332
Siurua ja Aittojärvi

17.10.2024 klo 17–19, Koivukartano, Pohjoispuolentie 345 A, Iinattijärvi
Syöte, Iinattijärvi ja Pintamo

4.11.2024 klo 17–19 Livon koulu, Kirsiojantie 31
Livo, Pärjänsuo, Sarakylä ja Metsälä

7.11.2024 klo 17–19 Marikaisjärven toimitalo
Kipinä, Hetekylä, Marikaisjärvi, Panuma ja Taipaleenharju 29

Kutsu lähti kyläpäälliköille, jotka puolestaan kutsuivat mukaan kyläturvallisuuden kannalta keskeiset henkilöt. Kyläkierroksen illat eivät olleet kaikille avoimia, jotta voitiin keskustella yksityiskohtaisempia asioita. Aihetta ja iltojen sisältöä on kiiteltä osallistujien taholta ajankohtaisiksi ja tärkeiksi. Iltojen vetäjinä

toimivat Pudasjärven kaupungin palvelusuunnittelija sekä SPR Pudasjärven osaston ja Vapepan valmiuskouluttaja. Käydyin aineiston pohjalta osallistujat kyselivätkin asioita ahkerasti ja saivat lisäpontta oman kylän kyläturvallisuuden kehittämiseen. Normaaliolojen häiriötilanteissa, esim. eksyneen etsinnässä, tarvitaan yleensä kylien rajat ylittävää yhteistyötä. Yhteisten iltojen tavoite eli luontainen yhteistyön tekeminen ja aloittaminen toteutuikin näissä illoissa. Muutamat kylät jo sopivat yhteistyöstä. Valmiiden kyläturvallisuussuunnitelmien kylät toimivat mentoreina aloittaville. Myös vierailuista naapurikylään sovittiin.

Illat olivat hyvin keskustelevia ja niitä on kiitelty. Aihe koetaan tärkeäksi ja kylät ovat selvästi aktivoituneet asian tiimoilta kierroksen jälkeen. Kierroksella todettiin myös se, että kylillä asuvat osaavat ennakoida luonnostaan varautumista ainakin joistain näkökulmista katsottuna. Ikäihmiset erityisesti, mutta nuorempi väki suhtautuu asiaan huolettomammin. Kierroksen tarkoitus oli herätellä omaehtoista varautumista ja herättää keskustelua myös kylän sisällä. Vaikka olisimme varautuneet omakohtaisesti, niin olemmeko varautuneet kylänä, mitä sen eteen on tehty ja mitä pitäisi vielä tehdä pidemmällä aikavälillä. Yhteistyö kaupungin ja eri viranomaisten sekä vapaaehtoisen pelastuspalvelun kanssa nähdään tarpeellisena.

Kyläkierroksen lisäksi toteutettiin sähköinen kyläturvallisuuskysely Webropol-kyselyn kautta. Se lähetettiin sähköpostilla kyläpäälliköille henkilökohtaisen linkin kera. Näin voitiin varmentaa vastaaja. Sähköiseen kyselyyn ovat vastanneet seuraavat kylät: Hetekylä, Iinattijärvi, Jonku, Kongasjärvi-Marikaisjärvi, Korpinen, Kurenala, Livo, Panuma, Pintamo, Sarakylä, Siurua ja Syöte.

1.2 HANKKEESEEN KÄYTETYT HENKILÖRESURSSIT JA KÄYTETYT ASiantuntijapalvelut

Hankkeen koordinoiti Pudasjärven kaupungin hankkeiden ja järjestöyhteistyön palvelusuunnittelija.

Sähköisen kyselyn koostaminen ja toteutus Webropolin kautta Pudasjärven kaupungin viestinnän ja markkinoinnin palvelusuunnittelija.

Kyläkierroksella asiantuntijana mukana SPR Pudasjärven osaston ja Vapepan valmiuskouluttaja.

1.3 HANKESUUNNITELMA TAI -LUONNOS, KUSTANNUSARVIO TAI -HAHMOTELMA.

Kyläturvallisuus-koulutushanke

Ostopalvelut: koulutuksiin, tilavarauksiin, matkoihin yms. 40 000 €

Henkilöstökulut: Koulutuskoordinaattori 50 % työajalla 1.9.2025 - 30.9.2026 (25 kk)

- Hankehallinto
- Valmistele koulutuspaketin lopullisesti aiemmin tehdyn selvityksen ja suuntaa antavan selvityksen pohjalta
- Aikatauluttaa ja kilpailuttaa koulutukset, tekee sopimukset
- Koordinoi koulutukset
- On mukana Pudasjärven markkinoilla kaupungin teltalla heinäkuussa 2026

Koulutushankkeen tavoitteena on lisätä omaehtoista varautumista koulutuksen keinoin Pudasjärven alueella. Osa koulutuksista tapahtuu etänä, osa paikan päällä tai hybridinä. Hanke on jaettu erilaisiin koulutuspaketteihin, joiden tarve on kartoitettu valmistelurahan avulla.

Arjen turvallisuutta tukeva ja omaehtoista varautumista lisäävä koulutuspaketti:

1. Ensiaputaidot, uskallus auttaa, hätäissä olevan ihmisen pelastaminen turvallisesti, vahinkojen minimointi onnettomuustilanteessa, tietoa ensiapupakkauksista, kotiapteen lääkevarastosta
2. Lasten, erityisryhmien ennakkoisa opastaminen sekä ikääntyneen väestön turvallisuuden tunteen lisääminen ja turvaan saattaminen
3. Alkusammutus
4. Puhtaan veden saannin turvaaminen (puhtaan veden saannin turvaaminen, veden puhdistus, kaivojen puhdistaminen)
5. Luonnonantimien kerääminen ja valmistus
 - kasvit (myrkyllisten kasvien tunnistus, luonnon kasvien hyödyntäminen ruoanlaitossa, tulehdusten ja haavojen hoidossa)
 - marjat (käsittely, säilöntä, valmistaminen)
 - sienet (sienestäminen, sienien tunnistaminen, käsittely ja valmistus)
 - kalat (kalastus, käsittely, valmistaminen ja säilöminen)
 - riista (käsittely, säilöminen, valmistaminen)
6. Ruoan valmistus sähköttämänä aikana erilaisilla välineillä
7. Resilienssin vahvistaminen
8. Kyberturvallisuus, tietoturvallisuus ja hybridi vaikuttaminen
9. Liikunnan lisääminen ja fyysisen kunnon kasvattaminen arjen askareiden varmistamiseksi ja henkisen kestäväyyden lisäämiseksi
10. Itsepuolustus
11. Ampumakoulutus
12. Maastotaidot käytännössä, erilaisten maasto olosuhteiden huomioiminen, petoeläinten kohtaaminen, evakuoitireitit ja kohtaamispaikat
13. Väliaikaisen suojan tekeminen luonnon materiaaleista
14. Maastoajo mönkijällä
15. Maastoajo moottorikelkalla

1.4 INVESTOINTITARPEET

Investointien osalta on ilmennyt tarvetta seuraaville asioille.

1. Viestivälineet yhteydenpitoon kylän alueella tilanteessa, jossa matkapuhelinverkot eivät toimi: Kyläradio, päätelaite ja käsipuhelimet ym. asiaan liittyvä
2. Varavirtalähteet USB-liitännällä, mobiililaitteet, patteriradiot
3. Ilmoitustauluja, joihin voi kiinnittää ohjeistusta ja infoa
4. Aggregaatit ja varavaimakoneet, halontekovälineet ja -koneet
5. Tulisijan tms. ei sähköllä toimivan lämmitysmuodon hankkiminen
6. Alkusammutuskalustoa
7. Polttoaineen säilyttämiseen kalustoa
8. Siirrettävät kylmä- ja lämpölaitteet
9. Tavarankuljetukseen soveltuvaa kalustoa
10. Ruoan valmistukseen ja säilömiseen tarvittavia tavaroita ja kalustoa, välineet ruokahuoltoon
11. Juomavesivarastot ja -astiat, puhtaan juomaveden varmistamiseen tarvittavia välineitä, kaivojen puhdistukset ja testit Oulunkaaren ympäristölupaviranomaisten laboratorioissa
12. Väliaikaiseen majoittamiseen tarvittavan tavarankuljetus (vaatehuolto, varavälineet ja vuodevaatteet, patjat, viltit, suojat, avaruuspeitot, kuivakäymälät, varavalot, talvimajoitukseen sopivat teltat yms. väliaikaismajoitukseen soveltuvat suojat, muut tavarat)

Investointihankkeiden osalta niihin tullaan tekemään myöhemmin hankesuunnitelmia ja -hakemuksia. Ensisijainen tarve tulee olemaan Kyläradio-hankkeen aikaan saaminen. Kyläkierroksella Kyläradio todettiin tärkeimmäksi investointitarpeeksi. Kyläradio-toimintaa on tehty jo itäisen Suomen ja Etelä-Pohjanmaan alueella hanketukirahoituksella. Myös Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun Vapepan radiokalustoa on päivitetty 68-verkon -radioilla ja tulevan hankesuunnittelun tulee pohjautua samaan, jotta ne ovat yhteen toimivia. Hankesuunnittelua tullaan tekemään Pohjois-Pohjanmaan Vapepan kanssa. Vapepan valmiuskouluttaja on maakunnallisen työryhmän jäsenenä suunnittelemassa isompaa kokonaisuutta koko Pohjois-Pohjanmaan alueelle. Kuntien turvallisuusryhmä tulee kokoontumaan asian tiimoilta maaliskuussa 2025. Tämän jälkeen voimme käynnistää hankesuunnittelun todennäköisesti isompaan kokonaisuuteen liittyvänä.

Muiden investointitarpeiden osalta täytyy tehdä vielä tarkempaa suunnittelua. Investoinneissa omistajuus täytyy olla yhdistyksillä, mutta kilpailutuksessa tarvittaisiin hankekoordinaattoria tms. asiantuntijaa yhteishankintojen ja edullisempien hintojen saamiseksi.

1.5 HANKEKUMPPANUUKSIEN AIESOPIMUKSET

Kyläyhdistysten tai muun vastaavan kylän keskeisen yhdistyksen puheenjohtajalle tms. on lähetetty sähköposti aiesopimuksen tekoa varten.

Seuraavat kylät (kyläyhdistykset tai kylää edustava yhdistys) ovat allekirjoittaneet aiesopimuksen kyläturvallisuuden koulutushankkeeseen mukaan lähdöstä:

- 1) Iinattijärvi / Iinattijärven kyläseura ry
- 2) Jonku / Jongun alueen kyläyhdistys ry
- 3) Kipinä / Kipinän kyläseura ry
- 4) Kollajanniemi / Kollajanniemen kyläyhdistys ry
- 5) Kongasjärvi-Marikaisjärvi / Kongasjärven kisapojat ry
- 6) Korpinen / Korpisen kyläseura ry
- 7) Kurki / Kuren maa- ja kotitalousnaiset ry
- 8) Livo / Livokas ry
- 9) Panuma / Panumajärvi ry
- 10) Pintamo / Pintamon kyläseura ry
- 11) Puhos / Puhoskylän kyläseura ry
- 12) Sarakylä / Sarakylän alueen kyläseura ry
- 13) Siurua / Siuruan kylä ry
- 14) Syöte / Syötteen kyläyhdistys ry
- 15) Taipaleenharju / Taipaleenharjun kyläseura ry

1.6 VALMISTELURAHA-HANKKEEN JÄLKEINEN TOIMINTA

Yli puolet Pudasjärven asukkaista asuu Kurenalan alueella. Kurenalasta eli Pudasjärven keskustaajamasta tullaan tekemään erillinen kartoitus yhdistystoimijoiden erityisosaamisista vuoden 2025 aikana eli hankkeen jälkeen. Viranomaispisteet sijaitsevat Kurenalla ja asukkaat luottavat viranomaisapuun. Tästä syystä omaehtoinen varautuminen ei ole niin korkealla tasolla kuin kylillä, jossa se on enemmän määrin opittua toimintatapaa, kun palvelut ovat kaukana.

Kurenalla on paljon eri yhdistyksiä, joiden erityisosaamiset valmiusnäkökulmasta tulee kartoittaa vuoden 2025 aikana. Yhdistystoimijoita voidaan tämän jälkeen kutsua talkooapuun, kouluttajiksi erilaisiin tapahtumiin/koulutustilaisuuksiin tms., kun eri osaamisalueet ovat paremmin tiedossa.

Pudasjärven kaupungin ja kylien kanssa tehtävän yhteistyön pääteamana jatkuu kyläturvallisuuden edistäminen eri keinoin. Haetaan lisää yhteistyökumppaneita ja mietitään erilaisia yhteistempauksia.